

Fältfrågor

Boken *Kenttäkysymyksiä*¹ (fältfrågor) som gavs ut av SKS år 2004 utgör en fortsättning på den föregående utgivningen *Tutkijat kentällä* (forskare i fält) som gavs ut året innan. Boken är redigerad av Pekka Laaksonen, Seppo Knuuttila och Ulla Piela. Den består av en samling artiklar som är skrivna av verksamma kulturforskare samt av forskare som representerar en äldre fältinsamlargeneration.

I förordet skriver redaktörerna att artiklarna kretsar kring hur fältet skapar fram ett material och hur dialogen mellan frågor och svar och viljan "att veta" reflekterar och producerar en verklighet. I boken rör sig skribenterna framför allt på olika håll i Karelen och Ingermanland. Andra fältstudier riktar sig till mera fjärran mål; till Spanien, Bangladesh och Vietnam.

I artiklarna lyfter författarna fram hur man inom olika discipliner samlar in material i fält och hur man förstår och utnyttjar sitt material. I en del artiklar diskuteras också den kritik som antropologiska, etnologiska och folkloristiska fältarbeten har fått ta del av under de senaste årtiondena.

En av bokens förtjänster är att den lyfter fram de kvinnliga insamlarna såsom Helmi Helminen och Lyyli Home, och deras långa och givande karriär som insamlare av ett omfattande etnografiskt material.

I övrigt får man i boken stifta bekantskap med gamla hembygdsskildringar, reseberättelser och fältdagböcker. Artiklarna som berättar om äldre insamlingstider belyser de förhållanden där insamlingsarbetet utfördes. Fältdagböckerna och beskrivningarna från fältet berättar om vilka saker man förut intresserade sig för i människornas liv, vart man riktade sina insamlingsresor och vilka metoder som användes för att samla in ett material.

De flesta traditionella fältarbeten som i boken beskrivs utfördes i periferierna och randområden av landets gränser. De geografiska avstånden mellan

forskaren och informanterna och informanterna sinsemellan kunde innebära att man var "insnöad" hos en informant över vintern. Det betydde att forskaren fick ta på sig rollen som antropolog. Genom artiklarna i boken får man en inblick i hur livet tedde sig i dessa randområden, hurdana överlevnadsstrategier och vardagssysslor människorna hade och hur de förvaltade sin muntliga tradition via dikter och sånger. Artiklarna ger också en bild av hur forskarna levde och lever ut sin insamlarroll och hur insamlingsarbetet sköttes under de åren som Finland deltog i krig. Saknaden av kartor över de besökta områdena gör att det många gånger är svårt att veta var fältarbetet egentligen försiggick.

Jargongen i de olika artiklarna präglas starkt av sin tid och förutsätter i många fall att läsaren är väl införstådd i det finska språket. Ibland har man som läsare svårt att hänga med på grund av att texten och citaten återförs i gammalfinskt talsspråk och svårförståelig dialekt. Artiklarna är ändå relativt korta även om boken i sin helhet är omfattande. Artiklarnas korta längd hjälper läsaren att upprätthålla intresset för de olika avsnitten.

Under sina fältinsamlingsresor har forskarna skaffat ett omfattande bildmaterial som i boken kunde ha givits större utrymme. Layouten i boken kunde också ha gjorts annorlunda. Texten är indelad i två spalter vilket har krävt en liten fontstorlek. Ett undantag gör det kapitlet i boken som är skrivet av en okänd författare.

Teppo Jokinens studie av brevväxlingen mellan konstkritikern Johannes Öhquist och Akseli Gallén-Kallela är ett intressant kapitel men faller utanför den övriga tematiken i boken.

Boken avslutas med en verksamhetsberättelse över Kalevalaseura-säätiö.

Boken kan rekommenderas för alla kulturvetare som intresserar sig för traditionella och aktuella etnologiska, folkloristiska och religionsvetenskapliga insamlingsmetoder och fältarbeten.

Sanna Lillbroända-Annala

¹ *Kenttäkysymyksiä*. Toim. Pekka Laaksonen, Seppo Knuuttila & Ulla Piela. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura 2004. (Kalevalaseuran Vuosikirja 83.) 371 s.